

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. An Materia sit generabilis, & corrruptibilis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

X.
Aristoteles
plures mate-
rie dedit de-
finitiones.

Quantum Ad alteram partem tituli, Aristoteles plures definitiones, seu descriptiones materiae dedit, nam imprimis secundum aliquos, eam descripsit 7. Met. t. 8. per illa verba, dum ait: *Quod materia est, quae per se ipsam, neque est quid, neque quantum, neque quidpiam eorum, quibus ens determinatur.* Ita, ut explicari sic possit, quod materia non sit substantia completa ex se ullo modo determinata ad aliquam certam speciem, sed quod sit indifferens, nec sit quantitas, aut ulla forma substantialis, vel accidentalis, quae explicatio licet bona sit, & sufficienter naturam materiae declarat attamen magis describit, quid non sit, quam quid sit. Secundò definit Aristoteles materiam supra. t. 69. sic: *Materia est quaedam substantia, quae ita se habet ad formas naturales sicut aë, & lignum, ad formas artificiales.* Verum tamen, nec hæc sufficienter essentiam ejus exprimit. Nam licet se eodem modo habeat, ad formas naturales, sicut aë, aut lignum ad formas artificiales: attamen non declarat qualiter, num sit pars potentialis compositi per se, si enim se haberet, ut aë, & lignum completè, nihil per se ex ea resultare posset. Tertiò deniq; definit eam lib. Phys. cap. 9. t. 82. hoc modò: *Materia prima est primum subjectum cuiusque rei, ex quo fit aliquid, cum insit, non secundum accidens, & si corrumpitur, in hoc abibit ultimum,* quam definitionem communiter recipiunt Authores, paucis immutatis; unde dicunt, quod materia sit illud, ex quo quidpiam fit, non per accidens, sed per se, tanquam ex subjecto primo, quam proinde

XI.
Posterior bo-
na est.

Dico 2. Bonam esse, & Probatur explicando omnes ejus particulas: dicitur: *Ex quo quidpiam fit*, ad removendas causas extrinsecas, ex quibus nihil essentialiter fit, & constituitur. Dicitur *non per accidens*, per quam excludi posset privatio, quæ non per se ingreditur constitutionem, sed ne fortè difficultas moveatur, quasi etiam esset tantum principium per accidens, & non per se alicujus generationis, adeoque non plus deberet numerari inter principia, quam forma præcedens, aut compositum definens, ideo dico, quod hæc, & sequens particula *per se conjunctum claritatis majoris gratiâ posita sint*, ad excludenda subjecta omnia, sive corporea, sive incorporea, quæ ex ipsis & accidentibus coalescunt, & dicuntur composita, per accidens qualia sunt homo albus, angelus sapiens. Dicitur *tanquam ex subjecto* per quod excluduntur formæ substantiales, ex quibus res componuntur, sed non veluti ex subjecto. Ponitur deniq; *Primo* ut excludatur materia secunda, seu substantia completa, aut aliquod compositum ex aliquo priori factum. Unde patet, Materiam esse substantiam incompletam, substantiam quidem, quia cum sit primum subjectum, non potest habere aliud subjectum, & consequenter non poterit esse accidens; incompleta verò, quia cum ex ea fiat substantia completa, seu totum substantiale, sequitur, debere eam compleri, per alteram partem.

QUÆSTIO II.

An Materia sit generabilis, & corruptibilis?

Suppono Contra Camerarium, & alios, quos pro se citat, Materiam esse quid distinctum ab Elementis, sive collectivè sumptis, sive disjunctivè, seu tam bene ab unoquoque eorum, quam ab omnibus simul, & hoc videtur hac ratione sufficienter deduci & proferri posse, quia in qualibet materia datur aliqua forma, sed hujusmodi forma non est alicujus elementi, minus omnium; ergò materia non est unum, aut plura elementa: probatur mi. quia forma illa non faceret unum per se, quia ex ente completo & alio, sive completo, sive incompleto, non fit unum per se, sed unum per accidens; illa autem materia, sive esset unum elementum, sive plura, esset unum completum; ergò non posset concurrere, ad constituendum unum per se. Probatur idipsum secundò, quia elementa sunt composita ex materia & forma, materia non est sic composita; ergò elementa non sunt materia; probatur ant. tum, quia elementa sunt res solubilia, habent enim qualitates contrarias, ratione quarum tales resolutiones fieri solent, quæ enim sunt irresolubilia, tales qualitates non habent; ut patet de cælis & spiritibus: tum, quia ignis, verbi gratiâ, de novo generatur; ergò fit ex aliquo præsupposito; aliàs crearetur, sed illud est materia prima, & similiter ignis definit esse, non definit autem secundum se totum, aliàs crearetur; ergò aliquid manet, quod erit materia, & sic discurre pariter de aliis elementis, quæ omnia sunt generabilia & corruptibilia, si non immediate, saltem mediate. Hoc præsupposito

Quantum ad questionis titulum atinet, indubitatum est, materiam primam esse generabilem & corruptibilem, sumendo generationem pro quacunque rei productione & definitione, quomodoque fiat: cum enim sit ens finitum, potest à Deo produci & destrui, prout defacto producit & destruit, in speciebus Eucharisticis; hoc quidem, per verba Consecrationis; alterum verò, dum ex speciebus generantur vermes; Verum tamen hæc tantum termino est, de generatione & corruptione, in sensu rigoroso, seu pro inceptione rei ex præsupposito subjecto, in quo sensu dupliciter considerari potest, subjectivè, & objectivè, seu terminativè: subjectivè dicitur aliquid generabile, vel corruptibile, quatenus scilicet est subjectum & radix generationis & corruptionis; terminativè verò, quod est terminus generationis & corruptionis, seu, quod per generationem accipit esse de novo, vel quod per corruptionem destruitur. Hoc præmissis

Dico 1. *Materia est ingenerabilis & incorruptibilis objectivè, seu terminativè.* Ita Doctor 1. Phys. q. 2. & 7. Met. q. 8. & 2. d. 12. q. 2. n. 8. quatenus videlicet dicit, quod sit terminus creationis.

Probatur primò: Authoritate S. Augustini. lib. 12. Confess. cap. 6. ubi ait: *Materia*

Materia est mutabilitas corporum, quæ hæc desinit esse, quod fuerant, & incipiunt esse, quod non erant, & paulo infra: Materia est mutabilitas rerum mutabilium, capax formarum omnium, in quas mutantur res mutabiles. Ex quibus locis satis deducitur, sanctum Patrem adstruere, ipsam esse ingenerabilem & incorruptibilem, quia ipsa est subiectum omnium aliarum mutationum; ergo ipsa mutari non debet.

IV. Probatur secundò auctoritate, & verbis Aristotelis supra l. 82. ubi sic habet: Necessè est namq; neg. oivi, neg. interire, nam si oritur aliquid primum, subiecti oportet, ex quo insit, oritur, quæ quidem est ipsa natura, quamobrem erit, antequam fiat; dico enim materiam primum subiectum uniuersum, ex quo aliquid fit, non secundum accidens, & si corrumpitur aliquid, in hoc abibit nihil, quare erit interempta, antequam intereat. Ex quibus verbis Doctor sic argumentatur supra: si materia esset generabilis, sequeretur quod esset antequam fieret, & si corrumpetur, sequeretur, quod esset aliquid, postquam corrupta est, sed hoc est inconvenientissimum, & absurdum, ergo, probatur sequela; quia omne agens naturale, in quacunq; generatione, secundum Aristotelem, presupponit aliquod subiectum, quod dicitur materia; ergo si materia generaretur, presupponeret seipsam, & sic esset, antequam generaretur; Eodem modo, quandocunq; aliquid corrumpitur, debet remanere illud, in quod res corrupta resolvitur, sed res corrupta resolvitur in materiam; ergo si materia corrumpetur, maneret, postquam esset corrupta, quæ omnia sanæ doctrinae sunt valde dissoluta.

Probatur Conclusio adhuc aliter, ex ratione deducta quoq; ex Scoto: si materia esset generabilis, sequeretur quod daretur transmutatio & in quâ tamen nihil transmutetur, sed hoc est impossibile, ergo probatur sequela; quia in illa transmutatione, quâ acquiritur materia, vel aliquid transmutatur, vel nihil: si nihil; ergo datur mutatio, in quâ nihil transmutatur; si aliquid illud vel est materia prima, vel aliud non primum, quia ipsa materia est, quæ acquiritur, per istam transmutationem, & consequenter non esset subiectum ejus; nec secundum, quia illud aliud esset subiectum, & sic materia prima non esset primum subiectum.

Probatur tertio: Eatenus agens corrumpit aliquid saltem defacto, quatenus introducit aliquam formam in materiam, quæ est destructiva prioris; sed non potest introduci aliqua forma destructiva ipsius materiae; ergo ma. patet mi. probatur: si illa forma esset destructiva ex natura materiae, esset etiam destructiva sui ipsius, sed impossibile est, aliquam formam esse destructivam sui ipsius, quia omnis res naturaliter conatur seipsam conservare, in quantum potest, ergo mi. patet, probatur ma. Illa forma ex natura sua petit conservari in materia, ita ut ex natura sua non possit conservari extra eam; ergo si ex natura sua est destructiva materiae, erit etiam destructiva sui ipsius. Confirmatur: quia in omni generatione & mutatione manet aliquid in genito, quod erat in

corrupto, sed non aliud, quàm materia; ergo materia est ingenerabilis & incorruptibilis. Deinde si deberet presupponere aliam, illa alia tertia, & tertia quartam, & sic in infinitum. Sed in contra.

Arguitur. Si materia esset ingenerabilis & incorruptibilis, esset perfectior composito, sed hoc est falsum; ergo materia est generabilis & corruptibilis, probatur ma. Omne incorruptibile est perfectius omni corruptibili, ergo. R. negando ma. ad prob. dist. ant. Omne ens completum incorruptibile est perfectius corruptibili, concedo ant. quale ens est Deus, Angeli &c. Omne ens incompletum, quale est materia prima, nego ant. & consequentiam, nam materia prima est ens incompletum manetq; incorruptibile, propter imperfectum agendi modum agentium naturalium, quæ semper prærequirunt subiectum, in quod agant, & in quo suos producant effectus, nec possunt rem producere, ex nihilo, nec etiam redigere in nihilum, adeoq; compositum est perfectius, quàm materia.

Instatur. Agens naturale continet in sua virtute totum compositum, & consequenter etiam materiam: sed quod continetur in virtute agentis naturalis, potest generari; ergo materia prima potest generari. R. dist. ma. totum compositum categorematicè & per se sumptum, concedo ma. totum compositum synkategorematicè, id est secundum singulas partes sumptum, nego mi. Itaq; agens naturale non continet in sua virtute materiam, quantum ad productionem & generationem ejus.

Urgetur. Quod potest producere perfectius, potest etiam imperfectius: sed totum est perfectius materia: ergo, quod potest producere totum, potest etiam materiam. R. negando mi. quia licet homo possit producere hominem, non potest tamen producere equum, vel asinum & asinus licet possit asinum, non tamen lignum, licet homo sit perfectior asino, & asinus ligno.

Arguitur 2. Omne habens materiam, corruptitur propter materiam, quia materia est causa corruptionis; ergo materia ipsa est magis corruptibilis: probatur consequentia ex illo communi axiomate propter quod unumquodq; tale est, illud magis tale. R. negando consequentiam, ad axioma dico, illud tantum verum esse, quando illud, de quo fit comparatio, suscipit magis & minus, & ipsum convenit utriq; comparatorum. Vide dicta in Logica.

Instatur. Sicut se habet subiectum alterationis, ad alterationem; ita subiectum generationis, ad generationem; sed subiectum alterationis semper denotatur alterari; ergo & subiectum generationis generari & corrumpi. R. concessa ma. dist. mi. sed subiectum alterationis semper denotatur alterari subjective, vel terminative: trãseat ma. terminative semper nego mi. Itaq; neq; materia, neq; compositum, denominatur terminus alterationis, sed sola qualitas, quia hæc sola accipit suum esse simpliciter, per alterationem; materia ergo subjective dicitur alterari, vel corrumpi, ut supra.

Dico

VII.

Argumentum in contrarium primum.

VIII. Secundum.

IX.

Est generabilis subiecti.

Dico 2. *Materia prima est generabilis & corruptibilis subiective.* Hæc etiam est Scoti supra & communis, habetq; hunc sensum, quod materia sit subiectum, in se recipiens terminum à quo, & ad quem generationis. Probatur: Illud quod subicitur termino à quo, & ad quem generationis & corruptionis, potest denominari generabile & corruptibile; sed materia subicitur termino à quo, & ad quem generationis; ergo est generabilis & corruptibilis; probatur mi. quia privatio & forma sunt termini à quo, & ad quem, sed his subicitur, ut de se patet, ergo. Confirmatur: Quia materia transit à privatione ad formam, & sic dicitur generari: quia in se recipit illud, quod generatur; & econtrà transit à forma ad privationem, & sic potest dici corrumpi: ergo.

X.

Dices: Nihil dicitur generabile & corruptibile, nisi in quo formaliter est generatio & corruptio, tanquam in subiecto, sed hæc non sunt in materia, tanquam in subiecto: ergo mi. probatur, quia generatio activa fundatur in agente, passiva verò in termino producto, per generationem activam. *xy. dist. mi.* Generatio non est immediata in materia, tanquam in subiecto immediato; prout generatio dicit mutationem, nego mi. non est in materia immediata prout dicit productionem, concedo mi. & nego consequentiam. Itaq; notandum ex Scoto, quod generatio dupliciter spectari possit, seu dicere duo: semel mutationem, & altera modo productionem, si itaq; consideretur generatio, prout mutatio est, tunc immediata inest in materia, si verò spectetur, ut est productio, tunc non nisi mediate, ratione termini formalis istius productionis, scilicet ratione formæ, quæ est in materia, veluti in suo subiecto immediato, mutatio enim est in illo, quod nunc aliter se habet, quam ante.

XI.

Est simpliciter ingenerabilis.

Dico 3. *Si Proprie quis loqui velit, materia est simpliciter ingenerabilis.* Hanc non puto posse multum in controversiam vocari, probo eam tamen sic: Illud non dicitur proprie esse generabile & corruptibile, quod tale tantum est per accidentalem denominationem, sed materia est talis per accidentalem denominationem, ergo. Probatur mi. quia illud omne potest dici accidentalis denominatio, quod non ingreditur constitutionem & naturam ejus, sed generatio & corruptio non ingrediuntur constitutionem materiae, ergo.

QUÆSTIO III.

An materia sit pura potentia, ita, ut nullum includat actum?

I.

Explicatur sensus questionis.

Olim Circa hanc materiam, grave inter Authores fuit litigium, maximè inter Scotistas & Thomistas, & quamvis modernis temporibus solis discrepent vocibus, ita, ut re non negent ipsi, quod asserimus nos, non erit tamen abs re, si hanc materiam quoq; proponam hic. Pro cuius rei intelligentia

Notandum primò: Sensum questionis non esse, an materia prima, ut est

ens verè possibile, sit pura potentia subiectiva, quia tunc certum est, quod sit pura potentia & si sic quis loqui vellet, tunc potius dicere deberet, quod sit in potentia, quam quod sit potentia, est ergo magna diversitas inter illud, quod est potentia & illud quod est in potentia, sed controversia est, an materia, prout existit, à parte rei, sit pura potentia, ita ut nullum omnino actum includat, sive formalem, sive entitativum? unde

Notandum secundo: Tam potentiam, quam actum multipliciter accipi posse,

primò enim & in laxiori acceptione Potentia dividitur in *activam & passivam*: Activa illa est, quæ aliquid potest producere agendo, talem habet ignis ad calefaciendum, ad producendum alium ignem &c. Potentia passiva est, quæ potest in se recipere aliquam formam, ut potentia, quam habet paries, ad recipiendam albedinem, materia prima, ad recipiendam formam substantialem. Potentia passiva adhuc duplex est: una Physica, altera Metaphysica; Physica est potentia, ad aliquid recipiendum, quod est realiter distinctum à se ipso; Metaphysica ea est, quam habet aliqua formalitas, ut possit determinari per aliam formalitatem, ut animalitas determinatur per rationalitatem, & brutalitas per gannibilitatem, rudibilitatem &c. & sunt omnia genera & omnia superiora, quia omnè genus & superius potest contrahi per inferius, seu est in potentia ad differentiam inferioris, & hoc est, quod Aristoteles genus frequenter vocat materiam.

Notandum tertio: Magis proprie

ad propositum nostrum Potentiam ad huc aliam esse obiectivam, aliam subiectivam: Potentia obiectiva ea dicitur, quam habet aliqua res, ad existendum, quando non actualiter existit potest, extra suas causas, sic Anti Christus habet potentiam obiectivam ut possit esse, & hæc potentia ideo dicitur obiectiva, quia consequitur rem, ut est obiectum alicujus potentie productivæ, potentis illam inesse simpliciter producere, ut proinde ad eam duo requirantur, primò, ut res actu non existat producta, secundo, ut non involvat implicantiam & repugnantiam, ad producendum. Potentia subiectiva est ens aliquod, actu existens, extra suas causas, quod licet actu existat, est tamen adhuc capax ulterioris perfectionis, seu formæ adveniens, sive substantialis, sive accidentalis, & si respiciat formam substantialem, dicitur habere potentiam essentialem; si accidentalem, tunc dicitur esse in potentia accidentali, seu actuali, unde eadem res potest esse potentia subiectiva & in potentia obiectiva; subiectiva, in quantum est aliquod tale ens potens & capax; per formam supervenientem, essentialiter vel accidentaliter perfectiori, & in potentia obiectiva, quantum tale est, antequam productum fuerit, non involvebat implicantiam ad productionem, & secundum hoc frequenter Doctor subtilis dicit, subiectivum & obiectivum ejusdem rei solè ratione distingui.

Notandum, Actum quoq; tot modis accipi posse, quot modis accipitur potentia nam